

Dóra Fruzsina beszámolója

Firenze – Scuola Toscana

2025. március 2. – 2025. március 15.

A Tisztaszoba Kulturális Egyesület „Mesterek nyomában” című (2024-2-HU01-KA122-ADU-000289631 számú) pályázatának keretében elsőként, a támogatási időszak első napjaiban vettem részt kéthetes olasz nyelvtanfolyamon Firenzében. A tanfolyam nemcsak nyelvtanulást kínált, hanem az első héten művészettörténettel, a második héten irodalommal (Dante Alighieri Isteni színjátékával) is foglalkoztam. Ennek az élménynek a rövid összefoglalása olvasható az alábbi beszámolóban tematikus bontásban.

A mobilitás időpontja: 2025. március 2. – 2025. március 15.

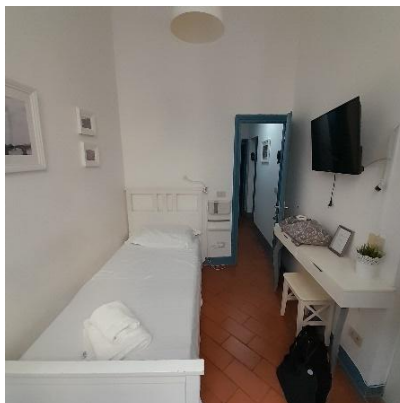
Fogadó szervezet: Scuola Toscana

Utazás, szállás, étkezés

A fenntartható utazás jegyében vonattal jutottam el Firenzébe. Budapest, Keleti pályaudvarról először Bécsbe, majd onnan 19.18-kor induló éjszakai vonattal, négy személyes hálókütkében Firenzébe. Reggel 7 óra előtt érkeztem meg a Santa Maria Novella vasútállomásra, ahonnan egyenesen a Scuola Toscana nyelviskolába mentem. Hazafelé szintén ezen az útvonalon jöttem, Firenzéből késő este, 21.40-kor indult a vonat Bécsbe, majd ott (egy lekéselt vonat után) a Prágából Budapestre tartó vonattal jutottam el végül Kelenföld vasútállomásra. Az éjszakai vonatkozás különleges élmény, mindenkinek ajánlom, mert azon túl, hogy környezettudatos, kényelmes és hangulatos.

Firenzében 3 szálláshelyen laktam. Az első 3 éjszakát a *Hostel Archi Rossi* nevű helyen töltöttem a vasútállomás közelében, egy 6 ágyas női hálóteremben. Sajnos itt konyha nem volt, de a szállás kényelmes volt, egy nagy étkező rendelkezésre állt, ahol teát, kávét ingyenesen lehetett fogyasztani, és voltak nagy asztalok, ahol lehetett tanulni is. Innen költöztem át 4 éjszakára a Santa Croce negyedben lévő *La corte dei sogni* nevű apartmanba, ahol 4 éjszakát töltöttem. Az utolsó 4 éjszakát

1

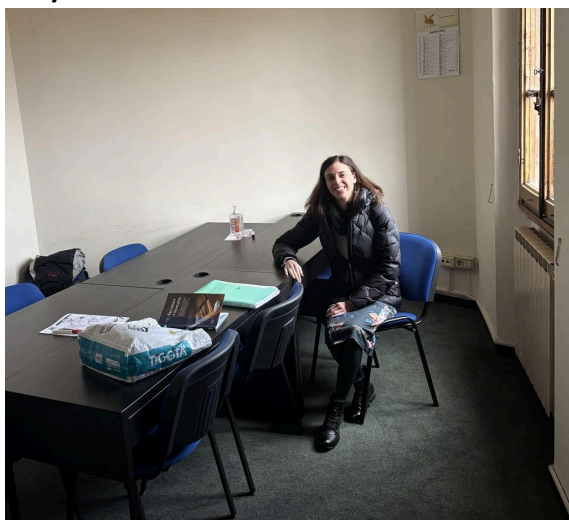

pedig szintén a Santa Croce negyedben (az iskolától mindössze 6 perc sétára lévő szálláson) töltöttem egy egyszemélyes szobában közös konyhával és fürdővel más vendégekkel (Michelangelo's Relais).

Az étkezést az első napokban vendéglőkben oldottam meg, mivel a szálláshelynek nem volt konyhája. A másik két szálláshelyen már tudtam magamnak főzni. Megkóstoltam a helyi jellegzetes ételeket, mint a ribollita (szárazkenyérrel dúsított leves), vagy a különféle tésztaételek és az elmaradhatatlan pizza. A firenzei konyha specialitása még, a különféle szalámik és sajtok és az azokból készült szendvicsek, ezekből többfélét is kóstoltam. Sajnos nem volt alkalmam ezúttal a helyi pacalos szendvics, a lampredotto fogyasztására. Majd legközelebb!

A nyelviskola

A Scuola Toscana nyelviskola Firenze történelmi belvárosában, a Santa Croce templom közelében van, egy régi épület ötödik emeletén. A terem berendezése elég puritán, de a célnak éppen megfelelő. A kurzus során két tanár tanított: Laura Medici és Lorenzo Bastida. Az első héten a nyelvtanórán francia és svájci csoporttársakkal voltam együtt, a második héten a nyelvtanórán egy svájci hölgy, az élő beszédgyakorlat órán pedig mellet még egy japán lány voltak a tanuló társaim. A művészettörténet óra és a Dante elemzés egyéni óra volt.

A nyelvtan és élőbeszéd tananyag

A nyelvtanórán az első héten a congiuntivo igemódot tanultuk, majd a mondatrövidítő szerkezetek közül a gerundio, az imperfetto és a participio passato (befejezett melléknévi igenév) használatát gyakoroltuk. Ezek a nyelvtani szerkezetek ismerősek voltak számomra, kevés új ismeretet szereztem, de jó volt felfrissíteni és gyakorolni ezeket a nehéz nyelvtani formákat. Sokat gyakoroltuk az előjáró szavakat is (preposizioni), ami az egyik legnehezebb része az olasz nyelvtannak.

A második héten a nyelvtan órán tanultunk a congiuntivo indipendente használatáról, de jellemzően inkább kifejezéseket tanultunk, irodalmi szöveget olvastunk, és olyan feladatok voltak, amelyek már nem egy-egy igemódot vagy igeidőt, vagy szófajt gyakoroltattak, hanem teljes átfogó ismeretet követeltek az olasz nyelvtanról.

Az élőbeszéd órán pedig a testrészekhez kapcsolódó kifejezéseket, a jönni és menni igével alkotott kifejezéseket tanultunk és azokból alkottunk párbeszédeket.

Oktatási módszerek

Az első héten a nyelvtan óra oktatási módszertanával nem voltam tökéletesen elégedett. Klasszikus, frontális oktatás volt, a tanár felírta a táblára a nyelvtani szabályt, mondott hozzá példa mondatokat, majd a munkafüzetben levő feladatokat oldottuk meg, amelyeket utána a tanár segítségével ellenőriztünk, mindenki felolvasott egy-egy mondatot, amit aztán a tanár is felolvasott. Haladó szintű csoportnál sokkal jobban lehetett volna a tanulók előzetes tudására támaszkodni, nagyobb tanulói aktivitást generálni. Sajnos jellemzően ezeken az órákon másfél óra alatt csak 2-3 mondatot mondtam, azt is a munkafüzetből olvastam fel. Ezen kívül az első héten sok előljárószavakat (preposizioni) gyakoroltató feladatot is megoldottunk a munkafüzetben.

A második héten már változatosabb volt a nyelvtan oktatás módszertana, ekkor csak ketten voltunk a csoportban egy nyugdíjas svájci hölggyel (sőt, a hét egyik napján egyedül voltam). Ekkor olvastunk irodalmi szöveget (Natalia Ginzburg: *Le scarpe rotte* részletet), majd táblára felírt szavakról kellett eldönteni, hogy -etto, -ino kicsinyítő képzővel képzett szavak-e vagy olyan szavak, amelyek etto vagy ino szótagra végződnek. Tanultunk kifejezéseket az *essere* és *stare* igével, illetve az *andare* és *venire* igével, ezeknek a jelentését a tanár elmondta, majd a feladatlapon levő hiányos mondatokban kellett a kifejezéseket használni. Volt szöveg kiegészítése teljesen szabad szavakkal, és volt hibás szöveg javítása feladat is. Ezek megfelelő nehézségűek voltak számomra. Azon a napon, amikor egyedül voltam (a másik tanuló betegsége miatt), egy C1-es nyelvvizsga teszt feladatait oldottam meg.

Az élőbeszéd-gyakorlatokon már változatosabb oktatási módszerek kerültek elő. Volt hallott szöveg értése (interjút hallgattunk meg 3 személlyel, ezt kellett jegyzetelni), majd összeírtuk a kérdéseket (a tanár felírta a kérdéseket a táblára), majd mi magunk is megválasztuk ezeket a kérdéseket egymásnak, úgy, hogy a tanár nem volt bent, hogy ne befolyásoljon minket, majd mikor visszajött, mindenkinek el kellett mondani, hogy egy társa milyen válaszokat adott a kérdésekre. Volt olyan feladat, amikor úgy olvastunk szöveget, hogy mindenki csak egy bekezdést olvasott el (ezek egy témáról szóló különféle vélemények voltak), és azt kellett összefoglalni a többieknek, majd erről a témáról (az ajándékok továbbadásáról) beszélgettünk. Két olyan alkalom is volt, amikor kifejezéseket tanultunk (testrészekhez kapcsolódó kifejezéseket), és első alkalommal az ezekből összeállított párbeszédet olvastuk fel, vagy adtuk elő szerepjátékként.

Művészettörténet kurzus

2025. március 3.

Az első napon a MUSEO HORNE gyűjteményt látogattuk meg, amely egy magángyűjteményből lett múzeum, egy angol műgyűjtő nagyon értékes képeivel, bútoraival, szobraival. (<https://www.museohorne.it/>). Itt volt szerencsénk Matilde Casati csak nekünk tartott tárlatvezetést meghallgatni, aki a múzeum grafikáinak katalógusát írta. A múzeum leghíresebb képe egy Giotto festmény, amely Szent István vértanút ábrázolja. A kép történetének érdekessége, hogy amikor Horne megvásárolta, nem tudhatta, hogy Giotto festette a képet, de jó érzékkel felismerte rajta Giotto stílusjegyeit. A Giotto kép mellett még számos más képet is részletesen megnéztünk a Horne gyűjteményben.

2025. március 4.

A második napon A Santa Croce templomot látogattuk meg, ahol nagyon sok műalkotást részletesen is szemügyre vettünk. Mielőtt beléptünk a templomba, Lorenzo röviden ismertette templom történetét, amelyet 1294-ben kezdtek el építeni egy korábban Szent Ferenc által építtetett kisebb templom helyére.

A templom monumentális terében láttuk a padlóra helyezett sírköveket, és az egykori, Szent Ferenc által építtetett templom alapjainak vonalát. Az oltár és a körülötte levő részek felújítás alatt álltak, így a híres Giotto freskókból csak keveset láttunk, de hosszan elemezte Lorenzo a Szent Ferencet ábrázoló Giotto képet. Ezen a képen sziklás tájban ábrázolja Szent Ferencet a művész, aki egy hatszárnyú szeráftól megkapja Krisztus sebeit. Ha jól megnézzük a képet, látható, hogy a szeráf (az angyalok első karának hatszárnyú teremtménye) jobb kezéből Szent Ferenc jobb kezébe, és bal kezéből bal kezébe fénysugarak mutatnak. E kép üzenete, hogy Szent Ferenc megkapja a stigmákat, mert ő az új Krisztus. A képen Szent Ferenc nagyobb, mint a mellette levő templom, hiszen a méretek nem a valós, hanem az eszmei méreteket fejezik ki.

Sok egyéb más fontos műalkotás mellett hosszasán elemezte Lorenzo Bastida a képen jobb oldalon látható Leonardo Bruni síremlékét, amelyet Bernardo Rossellino készített. Azért jelentős ez a síremlék, mert ez az első ilyen jellegű síremlék, amely hosszú időre mintaként szolgált. Egész alakot ábrázol (nem egy dombormű a padlóban, mint a korábbiak). A síremlék teljesen a klasszikus építészet idézi, az oszlopok, a boltív, a szarkofág, a sasok. Leonardo Bruni Firenze kancellárja volt (1370-1444). Historiarum Florentini címen írt egy könyvet (történetírás), és a síremléken ezt tartja a kezében (nem a Bibliát). Ebben a könyvben Dante egyik száműzetésben írt nyílt levelét idézi.

2025. március 5.

Szerdán Firenze egyik leghíresebb múzeumába látogattunk el, a Museo Galleria dell'Accademiába. Itt található Michelangelo leghíresebb szobra, a Dávid. Bár a legtöbb turista csak emiatt keresi fel az Accademiát, mi alaposan szemügyre vettük Michelangelo többi kiállított szobrát is. A II. Gyula pápa síremlékére készült 6 szoborból álló Prigioni szoborcsoporthoz 4 befejezetlen tagja látható ma a Museo Galleria dell'Accademiában. Ezek az embernagyságúnál nagyobb márványszobrok mintha ki akarnának törni a márványtömb fogságából. A dinamikus küzdelmet sugárzó szobrok egyszerre jelképezik a 7 szabad művészetből a Quadriviumot, azaz az asztronómiát, az aritmetikát, a geometriát és a zenét, de más (platóni) értelmezés szerint az emberi léleknek az anyagi világból való

kiszabadulását ábrázolják. Megint más értelmezésben a Prigioni alakjai magukkal küzdenek, ahogyan az emberi lélek a saját bűneivel viaskodik (ahogyan Michelangelo lelke is).

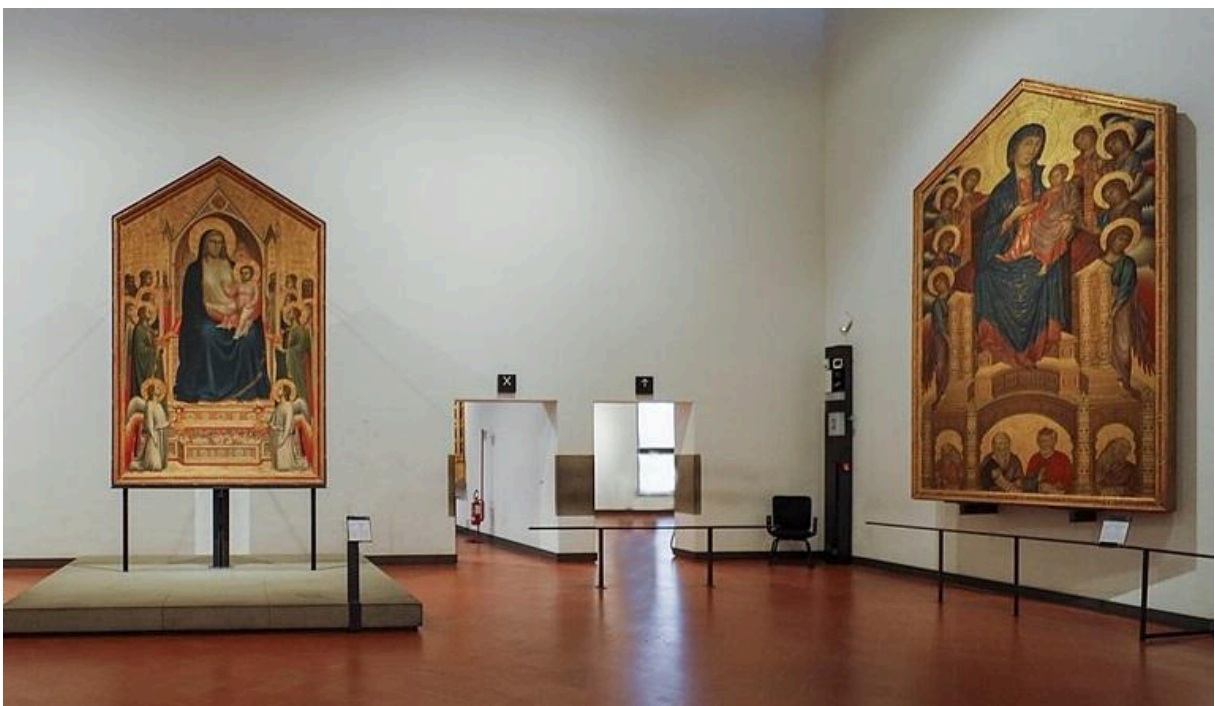
A Dávid szobor kapcsán érdemes azt a kontextust megvizsgálni, hogy Michelangelo kortársai milyen Dávid ábrázolásokat alkottak, és azokhoz képest miben más, miben új az ő alkotása. Újdonsága, hogy Dávidot teljesen meztelenül ábrázolja, és nem a győzedelmes küzdelem után, hanem még az előtt. Ahogyan Michelangelo legtöbb szobra, ez is márványból készült, mégpedig egyetlen márványtömbből. Michelangelo Dávid szobrának arányai nem felelnek meg a polükleitoszi kánonnak, feje és keze valóban aránytalanul nagy, de ez is a művészi üzenet kifejezését szolgálja: az ideális férfi gondolkodik és cselekszik, tehát a fejét és a kezét használja. Lorenzo felhívta figyelmemet arra is, hogy Dávid jobb sarka az őt támasztó farönkben van, nincs abból kifaragva.

Végezetül pedig még elidőztünk Michelangelo Pietà Bandini szobránál, ahol megfigyeltük, hogy a márvány különféle megmunkálásokkal milyen különböző textúrát eredményez.

Azt az érdekességet is megtudtam, hogy Michelangelo neve valójában Michelangiolo volt (mert az angelo, azaz angyal szó az akkori nyelvállapotban angiolo volt), és valóban a Museo Galleria dell'Accademiában több helyen is Michelangiolo formában szerepel a művész neve.

2025. március 5.

A művészettörténet kurzus negyedik napján, csütörtökön az Uffizi képtárban jártunk. Ez a világ egyik leghíresebb múzeuma, ahol mindig kilométeres sorok állnak, de nekünk időpontra foglalt jegyünk volt (nem véletlenül került ez a kurzus 470 euróba...). Itt elsőként a Giotto előtti alkotók képeit bemutató termet tekintettük meg (Sala del Duecento). Utána 3 olyan hatalmas festményt hasonlítottunk össze, amelyek ugyan azt a témát dolgozzák fel nagyon hasonló módon, a Trónoló Madonna témát (Madonna in trono con Bambino ed angeli). A második terem (Sala 2 – Il Duecento e Giotto) bejáratával szemben, középen Giotto műve látható, tőle jobbra Cimabue (Giotto mestere) alkotása, balra pedig a sienai Duccio di Buoninsegna képe. A kompozíció nagyon hasonló, még s a 3 kép összehasonlításakor látszik, hogy Giotto hogyan lépett tovább egy kifejezőbb képi világ felé.

2025. március 6.

A művészettörténet kurzus utolsó napján egy nagyon különleges templomot néztünk meg, a Badia Fiorentina (hivatalos nevén Santa Maria Assuntanella) templomot. Bár egykor igen jelentős templom volt, mára úgy körbeépítették, hogy a főhomlokzata nem is látható, bejárata két irányból is van, de mindkettő észrevehetetlenül simul bele az utcába. Tornya magasan kiemelkedik, és meghatározó eleme a városképnek, de sokan nem tudják, hogy a torony ehhez az eldugott templomhoz tartozik. A Bargello felőli bejáratán az oszlopfőkön delfineket látunk, amik a híres firenzei Pandolfini család címerállatai, mivel ez a család újíttat fel a templomot. A templomban több értékes festmény is látható, többek között Filippino Lippi Szent Bernát látomása című képe, amely már egyértelműen a reneszánsz művészet jegyeit hordozza. A templom érdekessége még, hogy egyik kápolnájában tartotta 1373 augusztus 25-én az első Dante felolvasást Boccaccio. (Néhány évvel ezelőtt pedig Lorenzo Bastida, aki engem ezen a kurzuson tanított, ugyan itt olvasta fel és magyarázta Dante művének részleteit.)

Dante kurzus

A kurzus során először azt jártuk körül, hogy vajon mi a műfaja az Isteni színjátéknak? A mű címe olaszul Divina Commedia, és ebben a komédia szó szerepel. Nem tudjuk biztosan, hogy Dante milyen címet adott a műnek, hogy vajon ő adta-e a Commedia címet, az azonban biztos, hogy ő maga így nevezi művét a Pokol XVI. és XXI. énekében is. Ugyanakkor a Paradicsom fejezetben már szent költeménynek hívja. Azt egészen biztosan tudjuk, hogy az isteni jelzőt Boccaccio tette hozzá. A mű első kiadásában a címe Comedia Dantis volt, (1472 Foligno), és a csak a második, velencei kiadásban szerepel a Divina Commedia cím. Bár a mű nem tűnik komédiának, Dante és Boccaccio is azzal érvelt, hogy abból a szempontból komédia, hogy rosszul kezdődik és jól végződik. Sokan inkább elbeszélő költeménynek tartják az Isteni színjátékot. A középkorban jellemző irodalmi műfaj volt a túlvilági látomások leírása, a látomásirodalom. A középkor irodalomtörténészek jelentős része, pl. Jacques Le Goff vagy Teodolinda Barolini úgy gondolják, hogy Dante fő műve a látomásirodalom csúcsteljesítménye. Bizonyos szempontból (főleg a Paradicsom fejezetben) olyan, mint egy didaktikus költemény, ami egy-egy tudományos vagy erkölcsi kérdést versben ad elő. Értelmezhető egyfajta útleírásnak vagy kalandregénynek, hiszen egy kalandos utazás leírása. Esetleg allegorikus költemény, vagy eposz, vagy talán prófécia vagy apokalipszis?

Valójában nem lehet besorolni egyetlen irodalmi műfajba sem az Isteni színjátékot. Mondhatjuk, hogy Dante új műfajt teremtett.

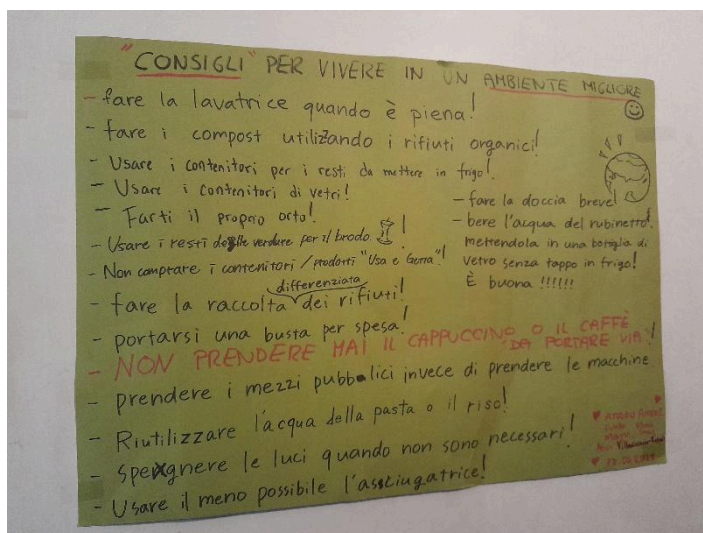
Vitatott kérdés, hogy vajon Dante előre eltervezte az egész művet, és mint egy gótikus katedrális építette fel, vagy egy inkább írás közben alakult ki a koncepció. Mindkettő elmélet mellett szólnak érvek. A mű 3-as tagolása, a 3-as szám jelentős szerepe, azok az egybeesések, amelyek a Pokol, a Purgatórium és a Paradicsom azonos számú énekeiben azonos témákat írnak le, arra utalnak, hogy Dante nagyon alaposan kidolgozta a mű szerkezetét, mielőtt megírta. Ugyanakkor azt is tudjuk, hogy Dante száműzetésben írta a művét, nehéz körülmények között, sokszor úgy, hogy nem volt birtokában a teljes kézirat, illetve vannak bizonyos ellentmondások, vagy megváltozott álláspontok a műben, amik inkább azt igazolják, hogy work in progress típusú alkotás.

A kurzus utolsó napján az Isteni színjáték Pokol XXVI. énekét elemeztük, amelynek címe: Odysseus utolsó utazása. Ahogyan az Isteni színjáték egésze, ez az ének is rengeteg utalást és többértelműséget hordoz. Megjelenik benne Illés és Elizeus ószövetségi története, ahogyan Elizeus látta Illést a tüzes szekéren a mennybe menni, úgy látja Dante a tűzben égő Odysseust. Látja a tüzet, de nem látja a lényegét benne. A térbeliség azonban megfordul, Illés szekere fölfelé repül, Danténak pedig lefelé kell néznie, hogy lássa a tüzet. Odysseus tüze két ágra válik, mint a kígyó nyelve, olyan ez a lángnyelv. Ez pedig a hamis beszéd eszköze, és Odysseus valóban a hamis tanácsadók bugyrában szenved három tette miatt: Achilles csatába hívása, Pallasz Athéné szobrának ellopása és a trójai faló miatt. Mindezek persze Róma alapításának előtörténetéhez is hozzá tartoznak. Odysseus utolsó útján elhajózik Herkules oszlopai mellett, amelyek akkor a világ végét jelentették, és idős társaival együtt hosszú út után meglátják a Purgatórium hegyét, ám nem érhetik el, mert egy vihar elsüllyeszti hajójukat. Dante azonban eléri a Purgatórium hegyét, sőt, fel is kapaszkodik rajta és tovább is megy egyenesen a Paradicsomba.

Sokat lehetett volna még beszélni Dante művéről, de így is rengeteg információt kaptam, aminek csak töredékét írtam le a beszámolóban.

Fenntarthatóság

A Scuola Toscana egyfelől nagy hangsúlyt fektet a fenntarthatóságra, másfelől nem viszont nem tekinti ezt kiemelt témának. A folyosón ki vannak helyezve plakátok, amelyek felhívják a figyelmet a műanyag palackok kerülésére, vagy arra, hogy ne a WC papírt használjuk kéztörlőnek. Vannak szelektív hulladékgyűjtők, tehát van egyfajta kommunikáció a fenntarthatóság fontosságáról. Ugyanakkor amikor szóba került például az órán a tovább ajándékozás témája, akkor a tanár elmondta, hogy ő, ha olyan ajándékot kap, ami neki nem tetszik neki, akkor azt nem adja oda másnak, hanem inkább kidobja.

A szálláshelyeken, hogy említettem, sem erre irányuló kommunikáció, sem a szelektív hulladékgyűjtés alapvető feltétele nem volt jellemző.

Volt alkalmam egy nőnap vacsorán részt venni egy külvárosi művelődési házban (Casa del Popolo del Galluzzo), ahol a négy fogásos vacsorát 4 műanyag táányérban szolgálták fel, műanyag pohárból lehetett inni és műanyag evőeszköz volt. A közel 70 résztvevő így nagyjából 280 db egyszer

használatos műanyag tányért használt el egy este alatt, ami szemmel láthatólag mindenki számára teljesen normális jelenség volt.

Saját magamat is értékelem önreflexív módon ebből a szempontból. A körülmények miatt az átlagos életmódom során termelt kétheti szemétnek a sokszorosát termeltem ebben a két hétben. Sajnos mire az iskolából kijöttem, jellemzően a piac zárva volt, így a bevásárlóközpontban vásároltam előre csomagolt termékeket. A szemetet szelektív gyűjtőbe dobtam, ami nem volt egyszerű, mert a szálláshelyeken nem volt szelektív gyűjtés, így bevitettem az iskolai gyűjtőbe, ami nem erre volt méretezve. Döbbenetes volt számomra, hogy mennyi műanyag csomagoló anyagot vásároltam és dobtam ki két hét alatt.

Beszámolóom zárásaként ezúton szeretnék köszönetet mondani az Európai Uniónak és a Tempus Közalapítványnak, valamint a Tisztaszoba Kulturális Egyesületnek és a Scuola Toscanának, hogy részem lehetett ebben a csodálatos élményben.

